

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Definícia poľnohospodárskej pôdy sa dopĺňa tak, aby umožňovala založiť na poľnohospodárskej pôde bez potreby zmeny druhu pozemku porast drevín tvoriaci súčasť agrolesníckeho systému využívania poľnohospodárskej pôdy alebo porastu poľnohospodárskej účelovej zelene, čím sa odstraňuje nedostatok právnej úpravy a reaguje na požiadavku praxe.

K bodu 2

Dopĺňa sa vymedzenie pojmov „agrolesnícky systém využívania poľnohospodárskej pôdy“ a „poľnohospodárska účelová zeleň“ súvisiacich s novelizačnými bodmi 3 a 4. Doplnenie pojmov si vyžadujú tie spôsoby využívania poľnohospodárskej pôdy, ktoré kombinujú bežné obrábanie pôdy s pestovaním drevín.

Oba pojmy komplementárne dopĺňajú systém ekologických opatrení subvencovaných v rámci Spoločnej pôdohospodárskej politiky EÚ na základe platného Strategického plánu SR (nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality; nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 3/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky). V rámci tohto systému sa podporujú najmä celofarmové ekoschémy, realizácia agrolesníckeho systému na poľnohospodárskej pôde, zakladanie biopásov a bylinných políčov. Keďže ich primárnym cieľom je realizácia ich mimoprodukčných funkcií, dáva sa tomuto využívaniu poľnohospodárskej pôdy širší všeobecnejší rámec vo forme definície agrolesníckeho systému využívania poľnohospodárskej pôdy a poľnohospodárskej účelovej zelene, ktoré postihujú tak hospodárke (produkčné) ako aj nehospodárske (mimoprodukčné) funkcie.

K bodu 3

Dopĺňa sa povinnosť predchádzať výskytu a šíreniu náletových drevín, pričom sa špecifikuje že táto povinnosť sa vzťahuje na poľnohospodárske (nie nepoľnohospodárske) pozemky mimo zastavaného územia obce s prihliadnutím na ustanovenie § 3 ods. 1, podľa ktorého sa ukladajú povinnosti vlastníkom a užívateľom poľnohospodárskej pôdy, nie akéhokoľvek (aj nepoľnohospodárskeho) neobrábaného pozemku. Zároveň sa povinnosť ukladá aj vo vzťahu k zabráneniu šírenia biotických škodcov, ktorému sa doteraz nevenovala pozornosť, pokiaľ išlo o poľnohospodársku pôdu.

K bodu 4

Navrhuje sa ustanoviť právny rámec pre nariaďovanie výrubu (t. j. vypílenia s ponechaním pňa a koreňov) alebo odstránenia (t. j. vrátane pňa a koreňov) drevín na poľnohospodárskej pôde. Ustanovujú sa podmienky a postup pri nariadení výrubu a odstránenia drevín, ak je to účelné z dôvodu zabezpečenia udržateľného využívania poľnohospodárskej pôdy.

Ustanovuje sa vecná príslušnosť orgánu ochrany poľnohospodárskej pôdy (okresného úradu, pozemkového a lesného odboru) na konanie o nariadení odstránenia drevín rastúcich na poľnohospodárskej pôde.

Ustanovuje sa, že účastníkom konania o nariadení výrubu drevín je vlastník a užívateľ poľnohospodárskeho pozemku, ktorí nesú zodpovednosť za dodržiavanie povinností pri starostlivosti o poľnohospodársku pôdu. Dotknutým orgánom bzude orgán ochrany životného prostredia, ktorý je oprávnený podať v tomto konaní svoje stanovisko v určenej procesnej lehote s ustanoveným minimálnym trvaním.

K bodu 5

Vypúšťa sa požiadavka na doloženie zhodnotenia historických súvislostí a zámerov regionálneho rozvoja a nahrádza sa stanoviskom dotknutej obce. Táto požiadavka bola v praxi nevykonateľná z dôvodu, že orgány územnej samosprávy odmietali požadované stanoviská vydávať s odôvodnením, že nedisponujú dostatočnými informáciami pre jeho vypracovanie. Osobitná úprava zmeny druhu pozemku vinica bola zavedená z dôvodu obmedzenia účelových zmien druhu pozemku s cieľom vyhnúť sa odvodu za odňatie vinice. Požiadavka na doloženie stanoviska Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho sa vypúšťa v prípadoch, kedy nie je potrebné podľa § 17 ods. 2 písm. b) vydať rozhodnutie o odňatí a teda sa ani nepredpíše odvod za odňatie.

K bodu 6

Precizuje sa rozsah príloh k žiadosti o zmenu druhu poľnohospodárskeho pozemku tak, aby sa odstránili nezrovnalosti doterajšej formulácie.

K bodu 7

Dopĺňa sa možnosť zmeny nepoľnohospodárskeho druhu pozemku (napríklad druhu pozemku ostatná plocha) na ovocný sad na základe požiadaviek aplikačnej praxe.

K bodu 8

Vecná úprava odôvodnená odbornými a praktickými požiadavkami. Predmetom rozhodovania podľa § 10 nie sú len pozemky, ktoré za určité časové obdobie „zmenili charakter“ z poľnohospodárskych na nepoľnohospodárske a naopak, ale aj pozemky ktoré vždy zodpovedali charakteru nepoľnohospodárskej, resp. poľnohospodárskej pôdy a sú v katastri evidované s nesprávnym druhom pozemku, t.j. nejedná sa o fyzickú zmenu charakteru pozemku vplyvom prírodných procesov, ale o zosúladenie evidencie katastra so skutočným stavom. Napríklad v prípade zastavanej plochy je nepravdepodobné, aby „vplyvom prírodných procesov“ v relatívne krátkom čase zmenila charakter na poľnohospodársku pôdu.

K bodom 9 a 10

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 11

Legislatívno-technická formulačná úprava. Orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy rozhodne o zmene druhu pozemku na základe zistenia charakteru pozemku a vlastností pôdneho profilu v teréne, nie na základe zistenia jeho zmeny.

K bodu 12

Ustanovuje sa zákaz rozhodnúť o zmene poľnohospodárskeho druhu pozemku na iný druh pozemku pochybnostiach, ak vlastnosti a charakter pozemku, ktoré by inak túto zmenu odôvodňovali, vznikli následkom orušenia povinností pri starostlivosti o poľnohospodársku pôdu. predchádza sa tak úbytku poľnohospodárskej pôdy a v spojení s možnosťou nariadiť výrub alebo odstránenie drevín to umožňuje rekultivovať zanedbané plochy, najmä v trvalých kultúrach.

K bodu 13

Upresňuje sa rozsah príloh k žiadosti o zmenu druhu pozemku podľa § 11 tak, aby sa odstránili nezrovnalosti doterajšej formulácie.

K bodu 14

Legislatívno-technická úprava.

K bodom 15, 16 a 33

Ustanovuje sa povinnosť zaplatiť odvod za odňatie každej poľnohospodárskej pôdy a vinice, nie len odvod za odňatie „najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom

území“. Týmto ustanovením sa odstraňuje hlavný nedostatok súčasnej právnej úpravy vo vzťahu k ochrane najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v SR umožňujúcej v niektorých katastrálnych územiach odňať na nepoľnohospodárske účely bez odvodu aj poľnohospodárske pôdy najvyššej kvality zaradenú do druhej či dokonca aj prvej (najvyššej) skupiny kvality. Sadzbu odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek diferencovane podľa kvality pôdy a sadzbu odvodu za odňatie vinice podľa vinohradníckych oblastí ustanovuje osobitný predpis vydaný na základe § 27a – nariadenie vlády č. 58/2013 Z. z.

K bodu 17

Precizovanie textu v záujme jednoznačnosti výkladu a všeobecnej zrozumiteľnosti ustanovenia. Povinnosť zaplatiť odvod sa predpisuje v rozhodnutí o odňatí a splatnosť odvodu je podľa osobitného predpisu naviazaná na nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia o odňatí. Stanoviskom vydaným podľa § 17 ods. 3 nahrádzajúcim rozhodnutie o odňatí nie je možné predpísať odvod za odňatie. Účelom vydávania stanovísk nahrádzajúcich rozhodnutie o odňatí je okrem zjednodušenia postupu pri odňatí aj oslobodenie od odvodu v zákonom špecifikovaných prípadoch (malý rozsah odňatia, odňatie v zastavanom území obce). Povinnosť zaplatiť odvod sa vzťahuje aj na toho, kto zbral poľnohospodársku pôdu v rozpore so zákonom, teda „bez rozhodnutia alebo stanoviska podľa § 17“.

K bodu 18

Ustanovuje sa povinnosť správneho orgánu pri posudzovaní návrhov nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy pri zmenách a doplnkoch územnoplánovacej dokumentácie prihliadať na už odsúhlasené a doteraz na nepoľnohospodárske účely nevyužívané plochy poľnohospodárskej pôdy. Účelom ustanovenia je obmedzenie neustáleho navyšovania plôch poľnohospodárskej pôdy určených v územnoplánovacej dokumentácii na výstavbu a iné nepoľnohospodárske využitie bez reálneho odôvodnenia potreby takéhoto navyšovania.

K bodu 19

Možnosť vydať súhlas k individuálnemu návrhu nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy sa obmedzuje na prípady, keď ide o obec ktorá nemá územný plán. V obciach ktoré majú platný územný plán je možné realizovať len zámer, ktorý je v súlade s územným plánom. Vydávanie súhlasov k stavebným a iným zámerom ktoré nie sú v súlade s územným plánom je v rozpore s účelom a cieľmi územného plánovania.

K bodu 20

Ustanovuje sa povinnosť orgánu ochrany poľnohospodárskej pôdy neudelit' súhlas k návrhu, ktorý nespĺňa všetky zásady ochrany poľnohospodárskej pôdy podľa § 12, nie len záasadu podľa § 12 ods. 2 písm. a), t. j. chrániť najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu a vinice.

K bodu 21

Doplňa sa dôvod, pri ktorom je vylúčená potreba rozhodnutia o odňatí pôdy, v prípade, že sa na pozemku umiestňuje inžinierska stavba, čo si važiadala rozsiahla zmena právnej úpravy na úseku stavebného konania a územného plánovania.

K bodu 22

Výmera pozemku, pri ktorej nie je v hraniciach zastavaného územia obce potrebné vydať rozhodnutie o odňatí (rozhodnutie sa nahrádza stanoviskom podľa § 17 ods. 3), sa zvyšuje z 500 m² na 1000 m², čím sa zosúladí s výmerou pri ktorej nie je v zmysle § 16 ods. 2 potrebné vydať súhlas podľa § 13 až § 15. Cieľom je zníženie administratívnej záťaže pri realizácii stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde v hraniciach zastavaného územia obce.

K bodu 23

Precizovanie znenia ustanovenia s cieľom lepšej zrozumiteľnosti a jednoznačnosti výkladu. Účelom právnej úpravy je ustanoviť, že v prípadoch keď podľa § 17 ods. 2 nie je potrebné vydať rozhodnutie o odňatí vydáva orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy stanovisko, nie že stanovisko sa vydáva na základe kópie katastrálnej mapy. Na vydanie stanoviska nahrádzajúceho rozhodnutie o odňatí sa primerane vzťahujú ustanovenia § 17 ods. 5 o prílohách k žiadosti o trvalé alebo dočasné odňatie poľnohospodárskej pôdy.

K bodu 24

Vypúšťa sa požiadavka, aby projekt spätnej rekultivácie obsahoval časový harmonogram a ekonomický prepočet nákladov rekultivácie. Požiadavka na časový harmonogram je upravená vo vykonávacom predpise ustanovujúcom náležitosti projektu spätnej rekultivácie, ktorým je vyhláška č. 508/2004 Z. z., a jej uvedenie v zákone je duplicitné a nadbytočné. Požiadavka na „ekonomický prepočet nákladov“ nemá vo vzťahu k účelu zákona opodstatnenie. Vzhľadom na skutočnosť že poľnohospodársku pôdu možno odňať dočasne na 10 rokov a k realizácii spätnej rekultivácie tak dôjde o 10 rokov nemá ekonomický prepočet nákladov predložený v čase podania žiadosti o dočasné odňatie relevantnú výpovednú hodnotu. Osoby odborne spôsobilé na vypracovanie projektu spätnej rekultivácie spravidla ani nie sú kompetentné na vypracovanie ekonomického prepočtu nákladov a kvalita predkladaných rozpočtov je sporná. Požiadavka na ekonomický prepočet nákladov rekultivácie má korene v dávnejšej minulosti, keď legislatíva umožňovala realizáciu tzv. náhradných rekultivácií za záber poľnohospodárskej pôdy ako alternatívu odvodu za odňatie, dnes však nemá opodstatnenie.

K bodu 25

Vypúšťa sa požiadavka na doloženie zhodnotenia historických súvislostí a zámerov regionálneho rozvoja ako prílohy k žiadosti o odňatie z dôvodu, že predmetné ustanovenie je v praxi nevykonateľné. Orgány územnej samosprávy budú vydávať len svoje stanovisko.

K bodu 26

Vypustením ustanovenia o povinnosti žiadateľa doložiť výpočet výšky odvodu sa sleduje zníženie administratívnej záťaže žiadateľov o odňatie poľnohospodárskej pôdy. Výpočet výšky odvodu vykoná správny orgán, ktorý v rozhodnutí o odňatí predpíše odvod za odňatie a v odôvodnení rozhodnutia odôvodní jeho výšku a spôsob výpočtu. Aplikovanie jednotlivých ustanovení zákona a osobitného predpisu stanovujúceho sadzby odvodu, spôsob výpočtu odvodu za odňatie a oslobodenie od odvodov je na správnom orgáne, nie na žiadateľovi o odňatie.

K bodu 27

Dopĺňajú sa kompetencie okresného úradu v sídle kraja na úseku ochrany poľnohospodárskej pôdy. Účelom ustanovenia nie je zavedenie nových kompetencií pre okresný úrad v sídle kraja, ale len zosúladenie legislatívy na úseku ochrany poľnohospodárskej pôdy s inými predpismi, ktoré dávajú okresnému úradu v sídle kraja kompetencie týkajúce sa celého územia kraja.

K bodom 28 a 30

Doplnenie právomoci okresného úradu v nadväznosti na úpravy v § 3.

Úprava ustanovení o správnych deliktach. Priestupku, resp. správneho deliktu sa dopustí ten, kto v rozpore s § 18a založí porast rýchlorastúcich drevín na poľnohospodárskej pôde, alebo ten, kto síce založí porast rýchlorastúcich drevín v súlade so zákonom, ale nevykoná spätnú rekultiváciu. Pre naplnenie skutkovej podstaty priestupku, resp. správneho deliktu nie nevyhnutné kumulatívne splnenie oboch podmienok.

K bodu 29

Vypúšťa sa obsolétna časť ustanovenia. Inštitút komplexnej revízie katastrálneho územia

neexistuje, takže v aplikačnej praxi sa táto časť ustanovenia nevyužíva a je potrebné ju vypustiť.

K bodom 31 a 32

Zvyšuje sa horná hranica sadby pokuty za priestupky v najzávažnejšej kategórii a dolná hranica sadzby pokuty za iné správne delikty v základnej kategórii. Dôvodom je potreba zvýšiť tieto sadzby s ohľadom na neaktuálnosť týchto sadzieb a potrebu efektívne vynucovať dodržiavanie povinností uložených zákonom alebo na základe zákona.

K bodu 34

Pre konania súvisiace s pozemkami je typický veľký počet účastníkov, súvisiaci s veľkou rozdrobenosťou pozemkového vlastníctva a s tým súvisiacia veľká administratívna záťaž správnych orgánov, ako aj neprimeraná dĺžka správnych konaní. Z uvedeného dôvodu sa obdobne ako je to upravené v zákone č. 326/2005 Z.z. o lesoch ustanovuje doručovanie rozhodnutí a iných písomností verejnou vyhláškou v prípadoch konaní, v ktorých je viac ako 20 účastníkov, zúčastnených alebo dotknutých osôb. Uvedené sa však nevzťahuje na situáciu, kedy účastníkov konania zastupuje Slovenský pozemkový fond konajúci za štát a nezistených vlastníkov poľnohospodárskych pozemkov.

K bodu 35

Ustanovuje sa, že konania začaté a právoplatne neskončené do dátumu nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa dovtedy platných predpisov.

K bodu 36

Opravujú sa názvy orgánov miestnej štátnej správy v súlade so zákonom č. 180/2013 Z. z.

K čl. II

Ide o zmenu parametra, ktorá neumožňuje vo väčšine prípadov aplikovať dnové sedimenty na poľnohospodársku a lesnú pôdu hlavne z melioračných kanálov. Z hodnotenia výsledkov monitoringu vlastností sedimentov v Slovenskej republike vyplýva, že až 90 % analyzovaných sedimentov nedosahuje obsah organickej hmoty viac ako 18 %, čo znemožňuje uplatňovanie § 5 ods. 1 zákona č. 188/2003 Z. z.

Zmena hodnoty obsahu organických látok z 18 % na 1,8 % predstavuje v pedologickej praxi hranicu dobrého obsahu organickej hmoty v pôde. Aplikáciou sedimentu s obsahom organického uhlíka min 1,8 % nebude dochádzať k jeho znižovaniu v pôde pod hodnotu v kategórii dobrej zásoby pôdnej organickej hmoty (1,8 - 2,9 %), ale naopak, pri aplikácii na pôdy z nízkym obsahom organickej hmoty sa jej obsah môže zvýšiť. Samozrejme, ostáva naďalej podmienkou, aby takýto sediment spĺňal požiadavky uvedené v zákone č. 188/2003 Z. z.

Dnový sediment, ktorý by podľa platnej úpravy nespĺňal prísnu normu (18 %), by po jej zmiernení nemusel byť nevyhnutne považovaný za odpad, ale mohol by byť ekologicky využitý na obohatenie pôdy. Využívanie organického materiálu z dnových sedimentov v poľnohospodárstve alebo lesníctve podporuje cirkulárnu ekonomiku, keďže tieto materiály vracajú živiny späť do pôdy. Znížením limitu sa vytvorí väčšia flexibilita pri aplikácii týchto materiálov, čo umožní prispôbiť dávkovanie podľa typu pôdy a jej potrieb.

K čl. III

Dátum nadobudnutia účinnosti sa navrhuje na deň 1. apríl 2025, aby bol adresátom novej právnej úpravy poskytnutý čas na oboznámenie sa s novou právnou úpravou.